

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

اختلاف بین دشمنان حوثی‌ها

حملات اخیر در یمن، نمود تشدید تنش بین مجلس انتقالی جنوبی یا اس‌تی‌سی و دولت یمنی مورد حمایت عربستان است. بعد از این حملات، دولت یمن، پیمان دفاعی خود با امارات متحده عربی، حامی کلیدی اس‌تی‌سی در منطقه را لغو کرد، وضعیت اضطراری ۹۰ روزه اعلام کرد و دستور داد تمام نیروهای امارات در فاصله ۲۴ ساعت یمن را ترک کنند. فارغ‌المسلمی، پژوهشگری یمنی است که در اندیشکده چتم‌هاوس، مستقر در لندن فعالیت می‌کند. او در ایکس‌نوشت این «اقدام آبرومندانه» برای کاهش تنش بود.

استان حضرموت، به واسطه ذخایر نفت و گازش، عنصری کلیدی در اقتصاد یمن به حساب می‌آید. همچنین محل یکی از گذرگاه‌های مرزی مهم به عربستان سعودی نیز هست. این‌ها به این استان، نقشی کلیدی می‌دهد؛ هم در امنیت مرزی و هم در تجارت. استان المهره، با بنادر و مسیرهای حمل‌ونقل توسعه‌یافته‌اش، به عنوان قطب قدرت اقتصادی یمن دیده می‌شود.

هر دو طرف به تبادل تقصیر بر سر محدودیت‌های حمل‌ونقل هوایی ادامه می‌دهند. روز جمعه، سفیر عربستان سعودی در یمن، اس‌تی‌سی را در این مقصر دانست که به هواپیمایی اجازه فرود نداده است. در همین حال طبق گزارش‌ها، عربستان سعودی خواستار شده، هواپیمایی که از فرودگاه بین‌المللی عدن خارج می‌شوند، برای بازرسی امنیتی در جده عربستان توقف کنند. تحلیلگران می‌گویند، دور اخیر تشدید تنش بین کشورهای حاشیه خلیج [فارس]، بزرگترین شکاف بین عربستان سعودی و امارات در طول چند دهه اخیر است. اس‌تی‌سی مورد حمایت امارات است و خود امارات در نبرد عربستان سعودی علیه حوثی‌ها، با سعودی‌ها هم‌راستاست. حوثی‌ها که حمایت ایران را دارند، در سال ۲۰۱۴، دولت مستقر وقت در یمن را از پایتخت، یعنی صنعاء، بیرون راندند. عربستان سعودی و امارات متحده عربی از ۲۰۱۵، شانه‌به‌شانه هم جنگیدند، تا وقتی که آتش‌بسی در سال ۲۰۲۲، تا حد زیادی جنگ را متوقف کرد، در شرایطی که حوثی‌ها کنترل شمال را در اختیار گرفتند و شورای ریاست‌جمهوری یمن و اس‌تی‌سی، کنترل جنوب را در دست داشتند. علی‌رغم نبرد مشترک‌شان با حوثی‌ها، امارات در موضوع متحدنگه‌داشتن یمن با عربستان سعودی تفاوت موضع دارد: مجلس انتقالی جنوبی با حمایت امارات، خواستار جدایی جنوب است.

حوثی‌ها احتمالاً بیشترین بهره را از این بحران در جنوب ببرند؛ بحرانی که کشورهای حاشیه خلیج [فارس] را علیه یکدیگر قرار می‌دهد. طبق چندین گزارش، فرمانده گروه این درگیری را «بحرانی بین دو اشغالگر» توصیف کرده است.

روز جمعه، اتحادیه اروپا خواستار کاهش تنش شد. پارلمان عرب، نهاد تقنینی اتحادیه عرب، بر اهمیت انجام هر گونه تلاش جهت کاهش تنش تأکید کرد. این گروه متشکل از ۲۲ دولت عربی روز جمعه اعلام کرد: «اولویت‌دادن به گفت‌وگو، درک و خرد، در جهت خدمت به منافع مردم یمن به بهترین شکل، اهمیت اساسی دارد.» این به نفع مردم یمن هم خواهد بود که همچنان بعد از سال‌ها جنگ، از یکی از شدیدترین بحران‌های انسانی جهان رنج می‌برند. طبق تخمین‌های سازمان ملل متحد، حدود ۶۰ درصد از آمار تخمینی ۳۷۷ هزار مرگ در یمن که از سال ۲۰۱۵ تا اوایل ۲۰۲۲ واقع شدند، دلایلی از قبیل فقدان امنیت غذایی و نبود دسترسی به خدمات درمانی داشته است. تا سال ۲۰۲۵، ۵٫۲ میلیون نفر در یمن همچنان در معرض خطر قحطی هستند.

عربستان جنوبی؟

بمباران اخیر سعودی‌ها در یمن، تازه‌ترین نمود تعارض خواسته‌های عربستان سعودی و امارات متحده عربی بود

RS

نیل پاتریک

تحلیلگر مسائل خاورمیانه

عربستان سعودی، هفته‌گذشته به جدایی‌طلبان مورد حمایت امارات متحده عربی حمله کرد؛ اما مسیری که پیگیری می‌شود، جداسازی برشی از «جمهوری یمن» به عنوان «عربستان جنوبی» جدید است و این حمله، به هیچ وجه آن روند را عقب نراند. وقتی روز سه‌شنبه اعلام شد، ارتش امارات متحده عربی از یمن عقب‌خواهد‌نشست، این به وضوح، تمکین به سیاست عربستان در این منطقه بود اما در واقع، این اقدام نقش امنیتی امارات در جنوب را تضعیف نخواهد کرد. لزوماً هم چشم‌انداز جدایی توسط متحدان یمنی امارات در آن جا، یعنی «مجلس انتقالی جنوبی» یا اس‌تی‌سی را کم‌رنگ‌نمی‌کند.

گسترش قلمرو اس‌تی‌سی که اخیراً در جنوب یمن رخ داد، همین حالا هم واقعیت‌های تازه و مهمی در میدان ایجاد کرده است. اس‌تی‌سی و حامیان اماراتی‌اش، می‌توانند همچنان این واقعیت‌های قلمرویی را به عنوان اهرمی به کار ببرند، در جهت هدف مشترک‌شان، یعنی احیای دولت «عربستان جنوبی» در جنوب یمن؛ امارات تصرفاتی کوچک‌اماره‌بردی در منطقه ساحلی در این دولت داوطلب دارد و آن‌ها را حفظ خواهد کرد. این شامل مکلا و عدن می‌شود. نقش مستقیم و غیرمستقیم را هم در آن بخش‌های ساحل دریای سرخ در شمال یمن که تحت کنترل حوثی‌های مورد حمایت ایران نیستند، حفظ خواهد کرد.

در جنوب، امارات حضوری امنیتی و اطلاعاتی دارد، بانبروهایی که بخشی از آن‌ها یونیفورمپوش هم نیستند. ابوظبی اخیراً اعلام کرد، آنچه ارتش ضدتروریستی خود در «ائتلاف» به رهبری سعودی در جنوب یمن می‌خواند، متوقف کرده است، اما آن حضور امنیتی و اطلاعاتی، بعد از این اعلام، رها نخواهد شد. حکومت کوچک جمهوری یمن که البته به رسمیت بین‌المللی شناخته می‌شود، با رهبری شورای ریاست‌جمهوری یابی‌ال‌سی، از اس‌تی‌سی خواسته تصرفات سرزمینی اخیرش در جنوب یمن را به نفع شبه‌نظامیان یمنی «درع‌الوطن» یا «سپر ملی» که عربستان تشکیل‌شان داده، تحویل دهد اما واقع‌گرایانه این است که اس‌تی‌سی این درخواست را نخواهد پذیرفت.

سپر ملی به عنوان یک نیروی انتظامی، بیشتر یک تیپ اجبرشده برای سعودی‌هاست تا نیرویی دولتی که جمهوری یمن آن را رسمی خوانده باشد. بخشی از عدن در جنوب غرب یمن، اکنون هنوز محل منازعه است اما فعلاً

نگاه
اندیشکده

عبیدروس زبیدی، رهبر اس‌تی‌سی، اواخر سپتامبر ۲۰۲۵ به رسانه‌های اماراتی گفت دولت عربی جدیدی که او در برنامه دارد، به پیمان‌های ابراهیمی مورد حمایت آمریکا خواهد پیوست. او این توافقات صلح را موهبتی برای امنیت منطقه دانست؛ مادامی که «حقوق» فلسطینی بخشی از این بسته باشد.

جدایی در جنوب یمن ممکن است از سوی اسرائیل هم حمایت شود. به گزارش رسانه‌های اسرائیلی، دولت اسرائیل اکنون به شکلی مخفیانه از سوی اس‌تی‌سی تشویق می‌شود که از هدف این گروه حمایت کند. امارات، حامی خارجی اصلی برای استقلال جنوب، شریک کلیدی اسرائیل در منطقه است اما به‌رغم این، نتانیا‌هو هنوز با پیش‌نگذاشته است. این تاحدزبانی ناشی از نگرانی عمیق سعودی‌ها و همین‌طور ایالات متحده، از اعمال فشار مسلحانه اس‌تی‌سی برای تشکیل کشور به‌ضرر دیگر متحدان یمنی است.

اما گمانه‌زنی‌هایی شده که تصرفات سرزمینی اخیر اس‌تی‌سی با حمایت امارات در جنوب غرب، مخفیانه با عربستان سعودی هماهنگ شده بودند. طبق این روایت، ریاض از درگیری درونی سیاسی و نظامی مداوم در آن نسخه جمهوری یمن به سازماندهی شورای ریاست‌جمهوری یا همان پی‌ال‌سی، به ستوه آمده بود. پی‌ال‌سی، بازوی اجرایی و مقسم قدرت در آن دولت یمنی است که مورد رسمیت بین‌المللی قرار دارد. این شورا با حمایت عربستان سعودی و امارات در سال ۲۰۲۲ و تحت صدارت رئیس‌جمهوری جدید، یعنی رشاد‌العلمی تشکیل شد. هدف ظاهری، یکی‌یابان‌دادن به وضعیتی بود که تا حد زیادی به درگیری بین سربازان جنوبی با حمایت امارات با سربازان وفادار به حزب اصلاح بود. حزبی یمنی که ارتباطی دورآور با اخوان المسلمین دارد. هدف دیگر، پیوستن به صف مقابله با حوثی‌ها در یمن به جای این درگیری بود.

در واقع، «دولت مشروع» در یمن، همچنان به لحاظ سیاسی متشتت است؛ به همان اندازه که عناصر این دولت به لحاظ نظامی درگیر اشتقاق هستند و این ضعف ملی، پس‌زمینه گسترش قلمرو اس‌تی‌سی در ماه دسامبر بود. نیروهای وفادار به اصلاح، بیشتر بخش مهمی از ساختار نظامی در بخش داخلی حضرموت باوادی حضرموت بود؛ با این حال، وادی حضرموت، بلندپروازی‌های جدایی‌طلبانه خودش را نیز دارد و تجسم آن در عمرو بن حبریش است که خود نیز از متحدان سعودی است. علاوه بر این گزینه ذخیره سعودی‌ها، یعنی استقلال حضرموت، ریاض پیشتر برند حزب اصلاح بر اساس اسلام‌گرایی «قبائل و تکنیسین‌ها» را در دفاع از یمن متحد مفید می‌دانست؛ به‌رغم ارتباطات تاریخی این حزب با اخوان المسلمین. اصلاح در سال ۱۹۹۴ در سرکوب تلاشی برای جدایی جنوب، نقش کلیدی داشت.

به‌نظر می‌رسد وقایع اخیر در حضرموت، اصلاح را به لحاظ سیاسی و می‌شود گفت به لحاظ نظامی، در سایه برده است؛ به‌خصوص در شرایطی که موضعش در بخش‌های زیادی از شمال، به‌شدت از سوی حوثی‌ها محدود شده است. به‌علاوه، به نظر می‌رسد دولت ترامپ به حزب اصلاح تمایل نیست. اواخر نوامبر، ترامپ به این اقدام دست زد که بخشی «خاص» از اخوان المسلمین را تروریستی بخواند؛ بخشی که البته هنوز مشخص نشده است. امارات، اخوان المسلمین را به عنوان یک گروه جهانی، تهدیدی وجود علیه خود و همه رهبران عملگرا و هماهنگ با غرب در منطقه به‌تصویر می‌کشد.

اما عبدالرازق الهجری، سرپرست دبیرکلی اصلاح، در گفت‌وگو با نگارنده همین نوشته، اصرار کرد که این گروه دیگر بازوی نظامی ندارد. او گفت حامیان اصلاح بخشی از وزارت دفاع «دولت مشروع» هستند و در نتیجه تحت فرمان رئیس‌جمهور علمی عمل می‌کنند. هنوز باید دید آیا این ادعاهای انضباط نظامی در میان شبه‌نظامیان «سابق» اصلاح، در دفاع از آن مناطق غربی هم که اس‌تی‌سی حالا علقه‌مند به آزادسازی‌شان است، صادق است یا نه. به هر حال، الهجری ادعا می‌کند «بهران ارتش» دستوری برای دفاع از حضرموت و المهره، نداده‌اند.

اما گرایش به اتحاد یمن، هنوز از چشم ریاض و واشنگتن نیفتاده است. خود سعودی‌ها، سربازان املی» یمنی را در قالب نیروهای

در کنترل اس‌تی‌سی قرار دارد. در همین بخش و نیز در بخش‌های مختلفی از جنوب شرق یمن، نیروهای سپر ملی تحت محاصره اس‌تی‌سی قرار دارند.

وقتی اس‌تی‌سی که حمایت امارات را دارد، کنترل بخش بزرگی از جنوب یمن را در اوایل دسامبر در اختیار گرفت، شبه‌نظامیان هماهنگ با اس‌تی‌سی، قلمرو خود را در یمن استان «حضرموت» گسترش دادند. این استان عظیم با منابع غنی انرژی در جنوب شرق یمن، از مرز عربستان سعودی تا دریای عرب کشیده شده است. این موفقیت میدانی نسبتاً آسان، با تصرف استان المهره توسط نیروهای هماهنگ با اس‌تی‌سی همراه بود. المهره، مثل حضرموت اهمیت راهبردی دارد و از عربستان تا دریای عرب کشیده شده، اما مرزی طولانی با عمان هم دارد. اس‌تی‌سی مدعی است آن چادر حال مقابله با مبادلات مخفیانه قبایل محلی با نیروهای حوثی است که حمایت ایران را دارند و بخش بزرگی از شمال را نیز اداره می‌کنند.

این دو قلمرو کلیدی در جنوب شرق یمن، به این ترتیب در اختیار اس‌تی‌سی است، به‌علاوه اینکه کنترل جزیره سقطرا در جنوب شرق را نیز این گروه به دست دارد. سقطرا، جزیره‌ای در اقیانوس هند است که دوقاکنو، تحت‌الحمایه امارات قرار دارد. با این مناطق در اختیار اس‌تی‌سی، پروژه جدایی طلبی جنوبی در جریان است. تاهام دسامبر، اس‌تی‌سی صرفاً با کمک شبه‌نظامیان مورد حمایت امارات، به شکل یک «دولت سایه» در جنوب غرب یمن، وجود داشت؛ از جمله در «پایتختی» کوچک امداداری اهمیت راهبردی در عدن. در میانه چنین پیشرفت‌هایی، گمانه‌زنی‌هایی فراینده حول این روند شکل گرفته‌اند که ممکن است اس‌تی‌سی اعلام استقلال کند.

آرزوی اس‌تی‌سی این بوده است که از لحاظ قلمرو، بار دیگر پرچم دولت مستقل جنوب یمن را برافراشته کند و مدت‌ها به دنبال تحقق این موضوع بوده است. یمن جنوبی، دولتی بود که از سال ۱۹۶۷ تا ۱۹۹۰ شکل گرفته بود. اس‌تی‌سی می‌خواهد قدرت‌های غربی و منطقه‌ای را قانع کند که می‌تواند به عنوان سدی در مقابل تهدیدات جنبش حوثی زیدی شیعی نسبت به امنیت دریایی در دریای سرخ عمل کند، همان جنبشی که بر بخش بزرگی از شمال یمن حکمفرماست. گسترش اخیر قلمرو اس‌تی‌سی باعث شده بازای‌اش با ادعای مبارزه با تروریسم که دوسال پیش، نسبتاً توخالی به نظر می‌رسد، قانع‌کننده‌تر دیده شود. رئیس‌جمهور دونالد ترامپ، مشخصاً پندرای کسب برتری نظامی و قلمروی علیه ایران هست؛ آن هم به شکلی که هم عربستان سعودی و هم اسرائیل را تقویت کند. چه‌بسا که او به ایده شدنی یک دولت «عربستان جنوبی» که دامنه آن از دریای سرخ تا اقیانوس هند کشیده شده باشد، روی خوش نشان دهد.

رژیم حوثی‌ها در شمال یمن، همچنان تهدید بالقوه‌ای با کمک ایران برای آن دسته از حمل‌ونقل‌های دریایی است که حوثی‌ها آن را مربوط به اسرائیل ببینند، به‌رغم این که ماه گذشته، دولت ترامپ و حوثی‌ها به نوعی آتش‌بس دست یافتند. این توافق، به بیش از یک سال حملات هوایی از سوی نیروهای آمریکا و بریتانیا علیه اهداف حوثی که به تلاقی حملات این گروه به حمل‌ونقل بین‌المللی انجام می‌شد، خاتمه داد. اسرائیل البته به حمله به اهداف حوثی ادامه داده و حوثی‌ها هم هرازگاهی اسرائیل را می‌زنند. حوثی‌ها ابتدا نا حمله کشتی‌های در حال تردد در دریای سرخ را در همبستگی با غره آغاز کردند، بعد از اینکه اسرائیل کارزار نظامی خود علیه محاس را در اکتبر ۲۰۲۳ آغاز کرد.

